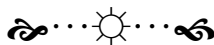

**ĐẠI HỌC BÁCH KHOA
KHOA KHOA HỌC ỨNG DỤNG**

**BÀI TẬP LỚN
MÔN TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH**

LỚP: CC01

NHÓM: 3

HỌC KỲ 221, NĂM HỌC 2022-2023

ĐỀ TÀI:

**TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VĂN HÓA.
LIÊN HỆ ĐẾN VIỆC PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA SINH VIÊN
TRONG XÂY DỰNG NỀN VĂN HÓA MỚI TIÊN TIẾN, ĐẬM ĐÀ
BẢN SẮC DÂN TỘC Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

Giảng viên hướng dẫn: ThS. Phan Thị Thanh Hương

Sinh viên thực hiện	Mã số sinh viên	Điểm số
Đặng Cao Cường	1952598	
Trịnh Mạnh Hùng	1952740	
Ngô Thị Tú Vy	1952533	
Phạm Tấn Phước	1952406	

Thành phố Hồ Chí Minh – 2022

TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA
KHOA KHOA HỌC ỨNG DỤNG
BỘ MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

BÁO CÁO KẾT QUẢ LÀM VIỆC NHÓM VÀ BẢNG ĐIỂM BTL

Môn: TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH (MSMH: SP1037)

Nhóm/Lớp: CC01 Tên nhóm: nhóm 3 HK: 221 Năm học: 2022-2023

Đề tài:

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VĂN HÓA.

**LIÊN HỆ ĐẾN VIỆC PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA SINH VIÊN TRONG XÂY DỰNG NỀN VĂN HÓA MỚI TIỀN
TIẾN, ĐẠM ĐÀ BẢN SẮC DÂN TỘC Ở VIỆT NAM HIỆN NAY.**

STT	Mã số SV	Họ	Tên	Nhiệm vụ được phân công	% Điểm BTL	Điểm BTL	Ký tên
1	1952598	Đặng Cao	Cường	Phân mở đầu, chỉnh sửa nội dung	100%		
2	1952740	Trịnh Mạnh	Hùng	Chương 1, tiểu kết chương 1	100%		
3	1952533	Ngô Thị Tú	Vy	Chương 3, tiểu kết chương 3	100%		
4	1952406	Phạm Tấn	Phước	Phần 2.3, tiểu kết chương 2	100%		

Họ và tên nhóm trưởng: Đặng Cao Cường, Số ĐT: 0961301200, Email: cuong.dangcaptain@hcmut.edu.vn

Nhận xét của GV:.....

GIẢNG VIÊN (Ký và ghi rõ họ, tên)	NHÓM TRƯỞNG (Ký và ghi rõ họ, tên)
--------------------------------------	---------------------------------------

MỤC LỤC

I. PHẦN MỞ ĐẦU	1
II. PHẦN NỘI DUNG	3
Chương 1. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VĂN HÓA.....	3
1.1. Một số nhận thức chung về văn hóa và quan hệ giữa văn hóa với các lĩnh vực khác.....	3
1.1.1. Quan niệm của Hồ Chí Minh về văn hóa	3
1.1.2. Quan niệm của Hồ Chí Minh về quan hệ giữa văn hóa với các lĩnh vực khác	4
1.2. Quan niệm của Hồ Chí Minh về vai trò của văn hóa	5
1.2.1. Văn hóa là mục tiêu, động lực của sự nghiệp cách mạng.....	5
1.2.2. Văn hóa là một mặt trận.....	6
1.2.3. Văn hóa phục vụ quần chúng nhân dân	6
1.3. Quan niệm của Hồ Chí Minh về xây dựng nền văn hóa mới	7
1.3.1. Giai đoạn trước cách mạng Tháng Tám năm 1945	7
1.3.2. Trong kháng chiến chống thực dân Pháp	8
1.3.3. Trong thời kì xây dựng chủ nghĩa xã hội	9
Chương 2. LIÊN HỆ ĐẾN VIỆC PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA SINH VIÊN TRONG XÂY DỰNG NỀN VĂN HÓA MỚI TIÊN TIẾN, ĐẬM ĐÀ BẢN SẮC DÂN TỘC Ở VIỆT NAM HIỆN NAY.....	12
2.1. Thực trạng về việc phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay.	12
2.1.1. Ưu điểm về việc phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay.....	12
2.1.2. Khuyết điểm về việc phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay.....	13
2.2. Giải pháp để phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay.....	15
2.2.1. Giải pháp để phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay.....	15
2.2.2. Giải pháp để khắc phục những khuyết điểm của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay	18
III. KẾT LUẬN	21
IV. TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	22

I. PHẦN MỞ ĐẦU

Một trong những người đưa ra khái niệm văn hoá sớm nhất là E. B. Taylo. Trong cuốn *Văn hoá nguyên thủy* (1887), ông quan niệm văn hoá là một phức hợp nhiều mặt, do con người tạo nên và mang tính xã hội.

Tháng 8-1943, Hồ Chí Minh đã đưa ra quan niệm về văn hoá như sau: “*Vì lẽ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học, tôn giáo, văn học, nghệ thuật, những công cụ cho sinh hoạt hàng ngày về mặc, ăn, ở và các phương thức sử dụng. Toàn bộ những sáng tạo và phát minh đó tức là văn hoá. Văn hoá là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng những nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sự sinh tồn*”¹. Quan niệm của Hồ Chí Minh đã chỉ ra được nguồn gốc động lực và cấu trúc của văn hoá. Quan điểm này có tính kế thừa, phát triển và có trước khi UNESCO ra đời.

Nghiên cứu về văn hóa mang lại cho lợi ích về nhiều mặt:

Thứ nhất, văn hóa phản ánh và thể hiện một cách tổng quát sống động mọi mặt của cuộc sống (mỗi cá nhân và cộng đồng) đã diễn ra trong quá khứ, cũng như đang diễn ra trong hiện tại, qua hàng bao thế kỷ, nó đã cấu thành nên một hệ thống các giá trị, truyền thống, thẩm mỹ và lối sống mà dựa trên đó từng dân tộc tự khẳng định riêng bản sắc của mình.

Thứ hai, văn hóa có tác dụng “sửa đổi tham nhũng, lười biếng, phù hoa, xa xỉ, sửa xã hội cũ, xây xã hội mới”. Văn hóa tạo sức mạnh để chiến thắng ngoại xâm theo tinh thần “văn minh thắng bạo tàn”. Ngoài ra, văn hóa có tác dụng nâng cao đời sống tinh thần của nhân dân.

Thứ ba, xuất phát từ tình hình thực tế trên, nhóm chọn đề tài: “***Tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa. Liên hệ đến việc phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng***

¹ Xã Thạch Long (2019), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa xây dựng con người mới*, <http://thachlong.thachthanh.thanhhoa.gov.vn/web/tam-guong-dao-duc-hcm/tu-tuong-ho-chi-minh-ve-van-hoa-va-xay-dung-con-nguoi-moi.html> , truy cập ngày 1/10/2022

nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay.” để nghiên cứu.

II. PHẦN NỘI DUNG

Chương 1. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VĂN HÓA

1.1. Một số nhận thức chung về văn hóa và quan hệ giữa văn hóa với các lĩnh vực khác

1.1.1. Quan niệm của Hồ Chí Minh về văn hóa

Văn hóa, theo định nghĩa chung nhất, là những giá trị vật chất và tinh thần mà loài người sáng tạo nên trong tiến trình lịch sử. Còn theo cách hiểu thông thường nhất, đó là toàn bộ đời sống tinh thần của xã hội, bao gồm cả tư tưởng xã hội, tri thức xã hội, đạo đức xã hội, đời sống và lối sống xã hội...

Tháng 8-1943, khi còn ở trong nhà tù của Tưởng Giới Thạch, lần đầu tiên Hồ Chí Minh đưa ra quan niệm của mình nhấn mạnh ý nghĩa của văn hóa. Định nghĩa của người có rất nhiều điểm gần với quan niệm hiện đại về văn hóa. Người viết:

“Vì lẽ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học, tôn giáo, văn học, nghệ thuật, những công cụ cho sinh hoạt hằng ngày về mặc, ăn, ở và các phương thức sử dụng. Toàn bộ những sáng tạo và phát minh đó tức là văn hóa. Văn hóa là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng những nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sự sinh tồn”². Qua lời của Hồ Chí Minh, có thể thấy rằng văn hóa bao gồm toàn bộ những giá trị vật chất và những giá trị tinh thần mà loài người đã sáng tạo ra, nhằm đáp ứng sự sinh tồn và cũng là mục đích sống của loài người.

Về phương thức tiếp cận văn hóa, Hồ Chí Minh có bốn cách tiếp cận chủ yếu về văn hóa. Một là tiếp cận theo nghĩa rộng, tổng hợp mọi phương thức sinh hoạt của con người. Hai là Tiếp cận theo nghĩa hẹp là đời sống tinh thần của xã hội, thuộc kiến trúc thượng tầng. Ba là tiếp cận theo nghĩa hẹp hơn là bàn đến các trường học, số người đi học, xóa nạn mù chữ, biết đọc, biết viết (thường xuất hiện trong các bài nói

² Hồ Chí Minh (2011), *Hồ Chí Minh Toàn tập, tập.3*, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, tr. 458.

với đồng bào miền núi). Bôn là tiếp cận theo “phương thức sử dụng công cụ sinh hoạt”.

1.1.2. Quan niệm của Hồ Chí Minh về quan hệ giữa văn hóa với các lĩnh vực khác

Thứ nhất, về quan niệm giữa văn hóa với chính trị. Văn hóa không thể đứng ngoài mà phải ở trong chính trị, tức là văn hóa phải phục vụ nhiệm vụ chính trị; đồng thời mọi hoạt động của tổ chức và nhà chính trị phải có hàm lượng văn hóa.

Thứ hai, về quan hệ giữa văn hóa với kinh tế. Văn hóa cũng không thể đứng ngoài mà phải đứng trong kinh tế, nghĩa là văn hóa không hoàn toàn phụ thuộc vào kinh tế, mà có vai trò tác động tích cực trở lại kinh tế.

Thứ ba, về quan hệ giữa văn hóa với xã hội. Giải phóng về chính trị thì văn hóa mới có điều kiện phát triển. Xã hội thế nào văn hóa thế ấy. Phải làm cách mạng giải phóng dân tộc, giành chính quyền về tay nhân dân, giải phóng chính trị, giải phóng xã hội, đưa Đảng Cộng sản Việt Nam lên địa vị cầm quyền, thì mới giải phóng được văn hóa.

Thứ tư, về giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, tiếp thu văn hóa nhân loại. Bản sắc văn hóa dân tộc là những giá trị văn hóa bền vững của cộng đồng các dân tộc Việt Nam; là thành quả của quá trình lao động sản xuất, sản xuất, chiến đấu và giao lưu của con người Việt Nam. Bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam được nhìn nhận qua hai lớp quan hệ: Về nội dung, đó là lòng yêu nước, thương nòi; tinh thần độc lập, tự cường, tự tôn dân tộc,.. Về hình thức, cốt cách văn hóa dân tộc biểu hiện ở ngôn ngữ, phong tục, tập quán, lễ hội truyền thống, cách cảm và nghĩ,.. Bản sắc văn hóa dân tộc chứa đựng giá trị lớn và có ý nghĩa quan trọng đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Nó phản ánh những nét độc đáo, đặc tính dân tộc. Nó là ngọn nguồn đi tới chủ nghĩa Mác – Lênin. Chăm lo cốt cách dân tộc, đồng thời cần triệt để tẩy trừ mọi di hại thuộc địa và ảnh hưởng nô dịch của văn hóa đế quốc, tôn trọng phong tục, tập quán, văn hóa của các dân tộc ít người.

Trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, phải biết tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại. Tiếp biến văn hóa (tiếp nhận và biến đổi) là một quy luật của văn hóa. Chính vì trong tự nhiên cũng như trong xã hội, không có hiện tượng nào thuần túy tinh khiết,

không pha trộn, cho nên văn hoá càng như thế. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sớm khẳng định điều đó: *“văn hóa Việt Nam ảnh hưởng lẫn nhau của văn hóa Đông phương và Tây phương chung đúc lại... Tây phương hay Đông phương có gì tốt ta học lấy để tạo ra một nền văn hóa Việt Nam. Nghĩa là lấy kinh nghiệm tốt của văn hóa xưa và văn hóa nay, trau dồi cho văn hóa Việt nam thật có tinh thần thuần túy Việt Nam để kết hợp với tinh thần dân chủ”*³. Một ví dụ điển hình nền âm nhạc nước ta ngày càng du nhập phong cách âm nhạc phương Tây, mang màu sắc hiện đại phù hợp với giới trẻ. Điều này làm cho kho tàng âm nhạc nước nhà ngày càng trở nên phong phú, đa dạng và tươi mới hơn. Mặt khác, Người cũng căn dặn: *“Mình đã hưởng cái hay của người thì mình cũng phải có cái hay cho người ta hưởng. Mình đừng chịu vay mà không trả”*⁴. Điều đó có nghĩa là phải biết học tập một cách sáng tạo, để có những đóng góp xứng đáng vào kho tàng văn hoá của nhân loại. Đó là nguyên tắc phương pháp luận nhất quán của Hồ Chí Minh trên con đường tiếp biến các giá trị văn hoá của loài người.

1.2. Quan niệm của Hồ Chí Minh về vai trò của văn hóa

1.2.1. Văn hóa là mục tiêu, động lực của sự nghiệp cách mạng

Văn hóa là mục tiêu: nhìn một cách tổng quát, văn hóa là quyền sống, quyền sung sướng, quyền tự do, quyền mưu cầu hạnh phúc; là khát vọng của nhân dân về các giá trị chân, thiện, mỹ. Đó là một xã hội dân là chủ và dân làm chủ, công bằng, văn minh, ai cũng cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành; một xã hội mà đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân luôn luôn được quan tâm và không ngừng nâng cao, con người có điều kiện phát triển toàn diện.

Văn hóa là động lực, động lực là cái thúc đẩy làm cho phát triển. Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, động lực có thể nhận thức ở các phương diện chủ yếu sau:

Văn hóa chính trị, là một trong những động lực có ý nghĩa soi đường cho quốc dân đi, lãnh đạo quốc dân để thực hiện độc lập, tự cường, tự chủ.

³ Hồ Chí Minh, *Về công tác văn hoá văn nghệ*, Nxb. Sự thật, H.1971, tr.71.

⁴ Báo Cứu Quốc, ngày 9-10-1945.

Văn hóa văn nghệ, góp phần nâng cao lòng yêu nước, lý tưởng, tình cảm cách mạng, sự lạc quan, ý chí, quyết tâm và niềm tin vào thắng lợi cuối cùng của cách mạng.

Văn hóa giáo dục, diệt giặc đói, xóa mù chữ, với sứ mệnh “trồng người”, văn hóa giáo dục đào tạo con người mới, cán bộ mới, nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự nghiệp cách mạng

Văn hóa đạo đức, nâng cao phẩm giá, hướng con người tới các giá trị chân, thiện, mỹ. Theo quan điểm của Hồ Chí Minh, đạo đức là gốc của người cách mạng. Mọi việc thành hay là bại, chủ chốt là do cán bộ có thấm nhuần đạo đức cách mạng hay là không. Nhận thức như vậy để thấy văn hóa đạo đức là một động lực lớn thúc đẩy cách mạng phát triển.

Văn hóa pháp luật, bảo đảm dân chủ, trật tự, kỷ cương, phép nước

1.2.2. Văn hóa là một mặt trận

Văn hóa là một mặt trận là nói đến một lĩnh vực hoạt động có tính độc lập, có mối quan hệ mật thiết với các lĩnh vực khác, đồng thời phản ánh tính chất cam go, quyết liệt của hoạt động văn hóa, là cuộc đấu tranh trên lĩnh vực văn hóa - tư tưởng.

Để làm tròn nhiệm vụ, chiến sĩ nghệ thuật phải có lập trường tư tưởng vững vàng; ngòi bút là vũ khí sắc bén trong sự nghiệp “phò chính trừ tà”. Phải bám sát cuộc sống thực tiễn, đi sâu vào quần chúng, để phê bình nghiêm khắc những thói xấu như tham ô, lười biếng, lãng phí, quan liêu, và ca tụng chân thật những người tốt việc tốt để làm gương mẫu cho chúng ta ngày nay và giáo dục con cháu đời sau. Đó chính là “chất thép” của văn nghệ theo tinh thần “kháng chiến hóa văn hóa, văn hóa hóa kháng chiến”.

1.2.3. Văn hóa phục vụ quần chúng nhân dân

Tư tưởng Hồ Chí Minh phản ánh khát vọng hạnh phúc của nhân dân. Tư tưởng văn hóa của Người cũng vì nhân dân, phục vụ nhân dân. Theo Người, mọi hoạt động văn hóa phải trở về với cuộc sống thực tại của quần chúng, phản ánh được tư tưởng và khát vọng của quần chúng. Văn hóa phục vụ quần chúng nhân dân là phải miêu tả vừa hay, vừa thật, vừa hùng hồn. Viết phải thiết thực, tránh lối viết rau muống mà

ham dùng chữ. Nói cũng vậy, nói ít, nhưng nói cho thâm thía, nói cho chắc chắn, thì quần chúng thích hơn. Trên cơ sở đó để định hướng giá trị cho quần chúng. Nhân dân là những người thẩm định khách quan, trung thực, chính xác các sản phẩm văn nghệ và là những người được hưởng thụ các giá trị văn hóa.

1.3. Quan niệm của Hồ Chí Minh về xây dựng nền văn hóa mới

1.3.1. Giai đoạn trước cách mạng Tháng Tám năm 1945

Tháng 8/1943, cùng với việc đưa ra quan niệm về ý nghĩa của văn hóa, Hồ Chí Minh quan tâm đến việc xây dựng nền văn hóa dân tộc với năm nội dung: xây dựng tâm lý (Tinh thần độc lập tự cường); xây dựng luân lý (Biết hy sinh mình, làm lợi cho quần chúng); xây dựng xã hội (Mọi sự nghiệp liên quan đến phúc lợi của nhân dân); xây dựng chính trị (dân quyền); xây dựng kinh tế.

Như vậy, xây dựng văn hóa là tiến hành xây dựng đồng bộ và toàn diện về tâm lý, luân lý, xã hội, về chính trị và kinh tế. Hồ Chí Minh cũng cho rằng: Để văn hóa soi đường cho quốc dân đi, mỗi cán bộ, đảng viên ở các cấp, các ngành phải là tấm gương để mọi người noi theo: *“Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước”*. Với tinh thần đó, sau 30 năm bôn ba tìm đường cứu nước, năm 1941 trở về Tổ quốc, mặc dù bận rộn rất nhiều công việc chuẩn bị cho cách mạng giải phóng dân tộc, nhưng Người vẫn giành tâm trí thiết kế một nền văn hóa mới. Đó là một nền văn hóa cách mạng, một nền văn hóa “Kháng chiến, kiến quốc”. Người chỉ rõ *“Văn hóa, nghệ thuật cũng là một mặt trận”, “Văn hóa, nghệ thuật cũng như mọi hoạt động khác, không thể đứng ngoài mà phải ở trong kinh tế và chính trị”*, cần đoàn kết tập hợp đội ngũ trí thức, những nhà văn hóa và toàn quân, toàn dân phấn đấu cho sự nghiệp “phò chính, trừ tà”, góp phần quan trọng vào việc nhân đạo hóa con người, cổ vũ con người vươn tới chân, thiện, mỹ. Có thể khẳng định, Chủ tịch Hồ Chí Minh chính là người đặt cơ sở thế giới quan và phương pháp luận cho việc xây dựng nền văn hóa mới Việt Nam. Người tạo ra một cách nhìn mới, một thế giới quan mới, tạo lập một ý thức chính trị, ý thức đạo đức, ý thức pháp luật, ý thức nghệ thuật mới... chưa từng có trong lịch sử văn hóa Việt Nam nhằm bảo vệ thành quả cách mạng, đập tan văn hóa nô dịch của thực dân Pháp và tàn dư phong kiến, xây mới những giá trị văn hóa cách mạng. Sau khi giành chính quyền, Người phát động phong trào đời sống

mới, xây dựng và phát triển những thuần phong, mỹ tục mới, mở ngay chiến dịch chống giặc đốt. Người coi đốt nát cũng là một thứ giặc, xem thói quen và những truyền thống lạc hậu cũng là một loại kẻ thù. Người nói: *“Một dân tộc đốt là một dân tộc yếu”*... *“Chúng ta có nhiệm vụ cấp bách là phải giáo dục lại nhân dân chúng ta... phải làm cho dân tộc chúng ta trở nên một dân tộc dũng cảm, yêu nước, yêu lao động, một dân tộc xứng đáng với nước Việt Nam độc lập”*⁵. Văn hóa phải “gắn liền với lao động, sản xuất, văn hóa xa đời sống, xa lao động là văn hóa suông”. Chẳng hạn, ở các cơ quan, xí nghiệp phải đề cao văn hóa an toàn lao động không những của tập thể mà của mỗi cá nhân, củng cố bằng những chính sách chung về an toàn lao động, yêu cầu xử lý an toàn, những kế hoạch, chương trình, giải pháp, biện pháp,... Văn hóa phải thấu hiểu và đi sâu vào đời sống, *“bày tỏ được cái tinh thần anh dũng và kiên quyết của quân và dân ta, đồng thời để giúp phát triển và nâng cao tinh thần ấy”*. Hồ Chí Minh cho rằng: *“Để phục vụ sự nghiệp cách mạng xã hội chủ nghĩa thì văn hóa phải xã hội chủ nghĩa về nội dung và dân tộc về hình thức”*. Hồ Chí Minh nhấn mạnh: *“Dân tộc bị áp bức, thì văn nghệ cũng mất tự do. Văn nghệ muốn tự do thì phải tham gia cách mạng”*. Hồ Chí Minh nêu một yêu cầu cơ bản: *“Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có con người xã hội chủ nghĩa; muốn có con người xã hội chủ nghĩa phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa, muốn có tư tưởng xã hội chủ nghĩa phải gột rửa tư tưởng cá nhân chủ nghĩa”*, vì theo Người, chủ nghĩa cá nhân là nguyên nhân đẻ ra các căn bệnh làm hại đến sự phát triển của đất nước.⁶

1.3.2. Trong kháng chiến chống thực dân Pháp

Dù bận bịu công việc chuẩn bị cho công cuộc toàn quốc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược, nhưng dưới sự chỉ đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất đã khai mạc ngày 24-11-1946 tại Nhà hát Lớn thành phố Hà Nội - một hội nghị mang đậm dấu ấn lịch sử, văn hóa. Hội nghị đã đón tiếp hơn 200 nhà hoạt động văn hóa tiêu biểu trong cả nước tham dự. Trong diễn văn khai mạc

⁵ Cục thông tin điện tử Đảng bộ tỉnh Nghệ An (2021), *Chủ tịch Hồ Chí Minh với văn hóa, văn nghệ*, <https://nghean.dcs.vn/vi-vn/tin/chu-tich-ho-chi-minh-voi-van-hoa--van-nghe/73410-894751-878844> , truy cập ngày 1/10/2022.

⁶ Nguyễn Thế Kỳ (2021), *Truyền thống văn hóa dân tộc, quan điểm của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh về văn hóa*, <https://bvhttdl.gov.vn/truyen-thong-van-hoa-dan-toc-quan-diem-cua-dang-va-chu-tich-ho-chi-minh-ve-van-hoa-20211103151435207.htm>, truy cập ngày 1/10/2022.

Hội nghị, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “*Nền văn hóa mới của Việt Nam phải lấy hạnh phúc của nhân dân, của dân tộc làm cơ sở, phải học lấy những điều tốt đẹp của văn hóa nước ngoài, tạo ra nền văn hóa Việt Nam, sao cho văn hóa mới phải sửa đổi được tham nhũng, lười biếng, phù hoa, xa xỉ, phải làm cho ai cũng có lý tưởng tự chủ, độc lập*”⁷. Người khẳng định phải “*Lấy văn hóa soi đường cho quốc dân đi*”.

Năm 1943, đồng chí Trường Chinh, Tổng Bí thư của Đảng vận dụng các quan điểm của chủ nghĩa Mác, của Đảng ta và lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã soạn thảo *Đề cương Văn hóa Việt Nam* (còn gọi *Đề cương Văn hóa 1943*). Lần đầu tiên Đảng Cộng sản Việt Nam đưa ra một *cương lĩnh văn hóa*, mà ở đó nội dung, tính chất, tổ chức, định hướng phát triển của một cuộc cách mạng văn hóa chỉ có thể gắn với cuộc cách mạng giải phóng dân tộc và tương lai của nền văn hóa ấy sau khi cách mạng đã thành công. *Đề cương Văn hóa Việt Nam* (năm 1943) xác định xây dựng nền văn hóa Việt Nam (bao gồm cả tư tưởng, học thuật, nghệ thuật), “sẽ do cách mạng dân chủ giải phóng thắng lợi mà được cởi mở xiềng xích và sẽ đuổi kịp văn hóa tân dân chủ thế giới”; khẳng định ba nguyên tắc: “*Dân tộc hóa*”; “*Đại chúng hóa*”; “*Khoa học hóa*”; sự nghiệp văn hóa là của toàn dân, đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng; khẳng định rõ tính chất nền văn hóa mới Việt Nam là “*dân tộc về hình thức, tân dân chủ về nội dung*”.⁸

1.3.3. Trong thời kì xây dựng chủ nghĩa xã hội

Trong thời kỳ nhân dân miền Bắc quá độ lên chủ nghĩa xã hội, Hồ Chí Minh chủ trương xây dựng nền văn hóa có nội dung xã hội chủ nghĩa và tính chất dân tộc. Bên cạnh đó, Đảng xác định văn hóa, tư tưởng là một cuộc cách mạng, tiến hành đồng thời gắn bó chặt chẽ với cách mạng quan hệ sản xuất và cách mạng khoa học kỹ thuật. Đường lối tiến hành cuộc cách mạng văn hóa, tư tưởng, xây dựng nền văn hóa xã hội

⁷ Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng: *Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2016, tập 3, tr. 321, truy cập ngày 30/9/2022.

⁸ Nguyễn Thế Kỳ (2021), *Nhận thức lý luận của Đảng về văn hóa với cách mạng, với đổi mới và phát triển qua các chặng đường lịch sử cách mạng Việt Nam*, https://www.tapchicongsan.org.vn/web/guest/media-story/-/asset_publisher/V8hhp4dK31Gf/content/nhan-thuc-ly-luan-cua-dang-ve-van-hoa-voi-cach-mang-voi-doi-moi-va-phat-trien-qua-cac-chang-duong-lich-su-cach-mang-viet-nam, truy cập ngày 30/9/2022.

chủ nghĩa mang đặc trưng dân tộc, khoa học, đại chúng tiếp tục được phát triển, bổ sung trong những năm đầu cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội.

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IV của Đảng (12.1976) xác định *xây dựng con người mới, xây dựng nền văn hóa mới... tiến hành đấu tranh chống tư tưởng và sản phẩm văn hóa phản động, độc hại*. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ V của Đảng (3.1982) chỉ rõ nền văn hóa mới mà chúng ta xây dựng *là nền văn hóa có nội dung xã hội chủ nghĩa và tính dân tộc, có tính Đảng và tính nhân dân sâu sắc, thấm nhuần chủ nghĩa yêu nước và chủ nghĩa quốc tế vô sản*. Đại hội V cũng trình bày rất đầy đủ nội hàm khái niệm “*Con người mới xã hội chủ nghĩa*” và đưa ra phương châm “*Nhà nước và nhân dân cùng làm văn hóa*”.⁹

Nhìn chung, chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ định nghĩa, vai trò của văn hóa, là đời sống tinh thần của xã hội, mục tiêu, động lực của sự nghiệp cách mạng, tồn tại và phát triển trong mối liên hệ biện chứng với các yếu tố kinh tế và chính trị, trong đó văn hóa ở vào vị trí trung tâm, có vai trò điều tiết xã hội. Muốn xác định vai trò đó, mọi hoạt động văn hóa phải thực sự hòa quyện, thâm nhập vào cuộc sống muôn màu, muôn vẻ của đông đảo quần chúng nhân dân với đầy đủ những mảng tối sáng đầy góc cạnh của nó làm đối tượng phản ánh và phục vụ. Ý nghĩa và bản chất của mặt trận văn hóa và chiến sĩ văn hóa chính là ở đây, mà ngay từ năm 1951, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “*Văn hóa nghệ thuật cũng là một mặt trận. Anh chị em là chiến sĩ trên mặt trận ấy*”¹⁰. Trong thư năm ấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định vị trí, vai trò quan trọng của văn hóa, nghệ thuật đối với sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc; đồng thời tin tưởng, mong muốn công tác giáo dục, bồi dưỡng, xây dựng đội ngũ họa sĩ đi đầu xung kích, sáng tạo trên lĩnh vực văn hóa, nghệ thuật; xứng đáng là chiến sĩ cách mạng trên mặt trận văn hóa nghệ thuật, một trong những lực lượng tiên tiến trong sự nghiệp đấu tranh, giải phóng dân tộc. Lời dạy nhanh chóng được anh chị em

⁹ Nguyễn Thế Kỷ (2021), *Truyền thống văn hóa dân tộc, quan điểm của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh về văn hóa*, <https://bvhttdl.gov.vn/truyen-thong-van-hoa-dan-toc-quan-diem-cua-dang-va-chu-tich-ho-chi-minh-ve-van-hoa-20211103151435207.htm>, truy cập ngày 1/10/2022.

¹⁰ Quân đội nhân dân (2018), “*Văn hóa nghệ thuật cũng là một mặt trận. Anh chị em là chiến sĩ trên mặt trận ấy*”, <https://www.qdnd.vn/ho-so-su-kien/loi-bac-day-nam-xua/van-hoa-nghe-thuat-cung-la-mot-mat-tran-anh-chi-em-la-chien-si-tren-mat-tran-ay-528181>, truy cập ngày 1/10/2022.

họa sĩ cả nước đón nhận, hun đúc tinh thần thi đua yêu nước, hăng say, sáng tạo nhiều tác phẩm văn hóa, nghệ thuật phục vụ công cuộc kháng chiến, kiến quốc.

Những tư tưởng, quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về văn hóa trở thành kim chỉ nam cho Đảng, Nhà nước và nhân dân ta xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, định hướng phát triển đất nước. Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng xác định: *“Phát triển con người toàn diện và xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc để văn hóa thực sự trở thành sức mạnh nội sinh, động lực phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc. Tăng đầu tư cho phát triển sự nghiệp văn hóa. Xây dựng, phát triển, tạo môi trường và điều kiện xã hội thuận lợi nhất để khơi dậy truyền thống yêu nước, niềm tự hào dân tộc, niềm tin, khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc; tài năng, trí tuệ, phẩm chất của con người Việt Nam là trung tâm, mục tiêu và động lực phát triển quan trọng nhất của đất nước”*¹¹. Như vậy, cùng với việc làm tốt công tác xây dựng Đảng, phát triển kinh tế, củng cố quốc phòng, an ninh thì thực hiện hiệu quả định hướng phát triển văn hóa của Đảng có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong tiến trình phát triển chung của đất nước.

¹¹ Vũ Thị Kim Yến (2021), *Tư tưởng Hồ Chí Minh: Chỉ dẫn để xây dựng và phát triển nền văn hóa mới*, <https://baochinhphu.vn/tu-tuong-ho-chi-minh-chi-dan-de-xay-dung-va-phat-trien-nen-van-hoa-moi-102304081.htm>, truy cập ngày 1/10/2022.

Chương 2. LIÊN HỆ ĐẾN VIỆC PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA SINH VIÊN TRONG XÂY DỰNG NỀN VĂN HÓA MỚI TIÊN TIẾN, ĐẠM ĐÀ BẢN SẮC DÂN TỘC Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

2.1. Thực trạng về việc phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay.

2.1.1. Ưu điểm về việc phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay

Hồ Chí Minh cho rằng, thanh niên là lớp người trẻ tuổi, có hoài bão, ước mơ, giàu nghị lực và rất khát khao với lý tưởng cao đẹp, có đức xả thân vì nghĩa lớn và lòng vị tha sâu sắc. Đó là lứa tuổi có tính nhạy cảm cao với những cái mới, cái đẹp và cái tiến bộ. Do vậy, nếu được giáo dục tốt, phù hợp với tâm lý và tính cách, một sự giáo dục tiến hành trên cơ sở tạo ra những điều kiện vật chất, tinh thần cho sự phát triển của tâm lý, tính cách đó, và biết định hướng, động viên đúng mức thanh niên sẽ say sưa với lý tưởng sống cao đẹp, phát huy tài năng, tính sáng tạo, sẵn sàng hy sinh vì đại nghĩa.¹²

Một là, thế hệ sinh viên ngày nay được tạo môi trường thúc đẩy tương tác với văn hóa thế giới. Đây là cũng là nhân tố giúp các bạn ngày càng tự tin, chủ động tiếp nhận và hội nhập văn hóa thế giới. Các trường đại học tổ chức trao đổi sinh viên quốc tế để tạo cơ hội để cải thiện bản thân và trở thành công dân toàn cầu, điển hình là chương trình Fullbright Việt Nam được bắt đầu vào năm 1992 với mục đích nhằm gia tăng sự hiểu biết lẫn nhau giữa hai dân tộc Hoa Kỳ và Việt Nam.

Hai là, được lớn lên trong thời đại công nghệ số, sinh viên có điều kiện khám phá, tiếp thu và làm chủ các tiến bộ khoa học kỹ thuật hiện đại, tri thức mới.¹³ Nhiều

¹² Bùi Hoàng Tùng (2021), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác bồi dưỡng thanh niên*, <http://dukcqtw.dcs.vn/tu-tuong-ho-chi-minh-ve-cong-tac-boi-duong-thanh-nien-duk14196.aspx>, truy cập ngày 1/10/2022.

¹³ Trịnh Thị Thoa (2021), *Phát huy vai trò của sinh viên trong việc xây dựng nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*, <http://ukh.edu.vn/gioi-thieu/Khoa/khoa-ly-luan-co-ban/chi-tiet-khoa-ly-luan-co-ban/id/2006/Phat-huy-vai-tro-cua-sinh-vien-trong-viec-xay-dung-nen-van-hoa-tien-tien,-dam-da-ban-sac-dan-toc>, truy cập ngày 1/10/2022.

cuộc thi công nghệ được tổ chức để tạo sân chơi cùng nhau học tập, trao đổi kinh nghiệm và thể hiện sự sáng tạo của bản thân, từ những cuộc thi khởi nghiệp với quy mô thành phố như Bách Khoa Innovation của đại học Bách Khoa TPHCM đến cuộc thi toàn cầu như Google KickStart cho những sinh viên muốn theo đuổi sự nghiệp với Google.

Thế hệ sinh viên đóng vai trò tiên phong, đảm nhận trọng trách xây dựng nền văn hóa mới. Trong quá trình đó, được nhà nước hỗ trợ và thúc đẩy, số đông sinh viên không ngại khó khăn, ra sức đóng góp cho công cuộc hòa nhập quốc tế, phát triển nền văn hóa nước nhà. Những mặt tích cực này cần được công nhận và tuyên truyền để những cá nhân trong xã hội đều có thể tham gia đóng góp vào xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam.

2.1.2. Khuyết điểm về việc phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay

Một là, trong quá trình hội nhập, tiếp thu văn hóa thế giới, một số bộ phận học sinh, sinh viên du nhập những hoạt động văn hóa tiêu cực, không phù hợp thuần phong, mỹ tục của dân tộc.

Blue Whale Challenge (Thử thách cá voi xanh) là một trò chơi truyền thông xã hội xuất hiện cách đây vài năm trên thế giới. Trò chơi này bắt đầu từ nước Nga. Trong vòng 50 ngày, người chơi phải thực hiện các thử thách từ bình thường đến nguy hiểm: vẽ cá voi xanh, xem phim kinh dị, sử dụng vật sắc nhọn để tạo hình cá voi xanh trên da. Trò chơi sẽ kết thúc khi người dùng cảm tự kết liễu đời mình, giống những con cá voi xanh tự lao lên bãi biển để tự kết liễu cuộc đời và được cộng đồng mạng công nhận là “người chiến thắng”.

Đầu tháng 4/2018, tỉnh Tiền Giang ghi nhận có hiện tượng một số thanh thiếu niên trên địa bàn huyện, nhất là học sinh bậc THCS, có biểu hiện tham gia trò chơi này. Thậm chí còn có thông tin có học sinh đã cắt tay tạo hình cá voi xanh như hướng dẫn của trò chơi trên Internet.¹⁴

¹⁴ Kỳ Quang (2018), *Trò chơi nguy hiểm “Cá voi xanh” đã vào Việt Nam?*, <https://laodong.vn/xa-hoi/tro-choi-nguy-hiem-ca-voi-xanh-da-vao-viet-nam-605661.ldo>, truy cập ngày 1/10/2022.

Hai là, trong thời đại công nghệ số phát triển, ngôn ngữ dùng trong những cuộc sự trò chuyện trên các trang mạng xã hội hoặc qua tin nhắn cũng bị một bộ phận học sinh, sinh viên “biến tấu” với những từ ngữ khó hiểu, thậm chí dung tục và sử dụng một cách tràn lan, khó chấp nhận, không còn giữ được sự trong sáng của tiếng Việt. Thậm chí, có những từ ngữ bị dùng sai bản chất với ngụ ý không lành mạnh.¹⁵

Nhiều bạn trẻ hiện nay hay dùng những từ ngữ “dở khóc, dở cười” nhưng lại được hàng ngàn lượt like và bình luận hưởng ứng. Cụ thể, từ “được chưa” lại được “teen code” thành “đặt ckua”. “VI” cũng là một từ được giới trẻ sử dụng rất nhiều và khi nói đến nghĩa có lẽ người nghe phải đỏ mặt.

Ba là, với tác động của mặt trái kinh tế thị trường, lối sống sinh viên biểu hiện một số lệch lạc, như: thực dụng, không có lý tưởng, ăn mặc phản cảm, ứng xử không hợp với đạo lý truyền thống, ít tham gia vào các hoạt động cộng đồng... Về vấn đề này, trong Chỉ thị nêu trên, Ban Bí thư Trung ương Đảng cũng nhấn mạnh: “*Một bộ phận giới trẻ giảm sút niềm tin, thiếu ý thức chấp hành pháp luật, sống thực dụng, thiếu lý tưởng, xa rời truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc. Một số ít thanh niên bị các thế lực thù địch lôi kéo, kích động chống phá sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc ta. Tình trạng tội phạm và tệ nạn xã hội trong giới trẻ diễn biến phức tạp*”¹⁶.

Ngày 19/10/2012, Cơ quan An ninh điều tra Công an tỉnh Long An đã ra quyết định khởi tố vụ án hình sự, khởi tố bị can, bắt tạm giam Đinh Nguyên Kha và Nguyễn Phương Uyên với thời hạn 4 tháng; nhằm làm rõ hành vi của Nguyên Kha, Phương Uyên và một số đối tượng khác có liên quan, vì đã tiến hành các hoạt động tuyên truyền chống Nhà nước CHXHCN Việt Nam, theo quy định tại Điều 88 Bộ luật Hình sự.

¹⁵ Đan Anh và Thanh Thủy (2014), *Vai trò của sinh viên trong giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc*, <https://nhandan.vn/vai-tro-cua-sinh-vien-trong-giu-gin-va-phat-huy-ban-sac-van-hoa-dan-toc-post195345.html>, truy cập ngày 30/06/2022.

¹⁶ Nguyễn Hải Sinh (2016), *Xây dựng lối sống văn hóa cho sinh viên trong bối cảnh hiện nay*, <http://www.vanhoanghetuat.vn/xay-dung-loi-song-van-hoa-cho-sinh-vien-trong-boi-canhh-hien-nay.htm>, truy cập ngày 30/6/2022.

Uyên khai rõ: Khoảng tháng 5/2012, Uyên quen biết Nguyễn Thiện Thành qua Yahoo Messenger, biết Thành là thành viên thuộc tổ chức “Tuổi trẻ yêu nước” và đã tiến hành nhiều hoạt động tuyên truyền, chống phá Nhà nước Việt Nam. Sau đó, Thành đã giới thiệu để Uyên trao đổi, làm quen với Kha (quê ở Long An, sinh năm 1988, nghề nghiệp sửa chữa máy vi tính). Dưới sự chỉ đạo, hướng dẫn của Thành, Uyên đã thực hiện một số hoạt động cụ thể như: Ngày 20/8/2012, Uyên đã mang hình vẽ hình cờ vàng ba sọc đỏ; dùng máu pha loãng viết tay trên tờ vải trắng dòng chữ nói xấu Đảng Cộng sản Việt Nam đi dán ở một số điểm trên đường quốc lộ 28 tại Bình Thuận và dùng điện thoại di động chụp ảnh lại (tổng cộng 19 file ảnh) sau đó gửi cho Thành đăng trên trang web “Tuổi trẻ yêu nước” và trên trang Facebook cá nhân của tên người dùng “Nguyễn Tấn Cường”.¹⁷.

Trong quá trình hội nhập văn hoá, không thể tránh khỏi việc sinh viên nhầm tưởng những văn hóa độc hại là tốt. Những mặt tiêu cực này có thể gây ra hậu quả nặng nề cho nền văn hóa Việt Nam. Vì thế nên cần có những chính sách hạn chế sự ảnh hưởng này từ phía gia đình, nhà trường và xã hội.

2.2. Giải pháp để phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay

2.2.1. Giải pháp để phát huy vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay

Một là, giúp sinh viên nhận thức rõ về tầm quan trọng của việc xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Thế giới hiện nay đã bước sang cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Điều đó đặt nước ta trước thách thức mới về văn hóa: Việt Nam vừa phải cố gắng phát triển mọi mặt để theo kịp sự phát triển của các nước tiên tiến, mặt khác vừa phải giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc. Trước những khó khăn, thử thách đó tất cả các cấp, các ngành ngành phải nhận thức đầy đủ và thực hiện có kết quả mục tiêu: Xây dựng nền văn hóa và con người Việt Nam phát triển toàn diện, hướng đến chân - thiện - mỹ, thấm nhuần tinh thần dân tộc, nhân văn, dân chủ và khoa học. Văn hóa thực sự trở thành nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội,

¹⁷ Hoàng Hà (2012), *Sự thật về vụ sinh viên Nguyễn Phương Uyên*, <https://baotintuc.vn/phan-hoi-phan-bien/su-that-ve-vu-sinh-vien-nguyen-phuong-uyen-20121108000931537.htm>, truy cập ngày 1/10/2022.

là sức mạnh nội sinh quan trọng bảo đảm sự phát triển bền vững và bảo vệ vững chắc Tổ quốc vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”. Qua đó, giúp sinh viên tự đặt ra cho bản thân mình câu hỏi: Là những trí thức tương lai của đất nước, mình đã, đang và sẽ làm gì để góp phần đưa đất nước phát triển, giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc¹⁸.

Hai là, phải xây dựng các chương trình, kế hoạch cụ thể để phát huy vai trò của sinh viên. Các đơn vị, các cấp, ngành cần thiết phải đề ra một chương trình, chiến lược cụ thể, thống nhất mới phát huy tối đa được vai trò của sinh viên trong quá trình xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc:

- Xây dựng các chuẩn mực về văn hóa, củng cố và tiếp tục xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, phong phú, đa dạng. Tiếp tục đẩy mạnh việc giáo dục, bồi dưỡng đạo đức, lối sống có văn hóa cho sinh viên góp phần giữ gìn và phát triển những giá trị truyền thống của văn hóa, con người Việt Nam. Đó là truyền thống yêu nước chống giặc ngoại xâm, cần cù sáng tạo trong lao động sản xuất, “uống nước nhớ nguồn”, “tôn sư trọng đạo”, “lá lành đùm lá rách”, ... Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh cho sinh viên phát triển nhân cách và tài năng: môi trường gia đình đầm ấm, hạnh phúc, yêu thương giúp đỡ nhau; môi trường nhà trường đoàn kết, an toàn, nhiều cơ hội phát triển tri thức; môi trường xã hội ổn định, an toàn, tạo niềm tin.

- Xây dựng và hoàn thiện các thiết chế về văn hóa. Hệ thống thiết chế văn hóa là nơi để tổ chức các hoạt động tuyên truyền, phổ biến các nhiệm vụ chính trị, xã hội của các tỉnh, thành trên cả nước nhằm giáo dục giúp nâng cao ý thức cảnh giác, đấu tranh với những luận điệu sai trái, chống phá cách mạng, Đảng, Nhà nước, âm mưu diễn biến hòa bình, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch. Nhà văn hóa, các câu lạc bộ, đài phát thanh... là những thiết chế văn hóa để sinh viên đóng góp ý kiến với các cấp ủy đảng, chính quyền về những vấn đề chính trị, văn hóa, xã hội đang diễn ra. Mặt khác, là nơi tổ chức các hoạt động văn hóa phù hợp với phong tục, tập quán, lối sống của nhân dân, giáo dục về pháp luật để giảm thiểu các tệ nạn xã hội, từ đó phát huy, gìn giữ bản sắc văn hóa của các dân tộc cho sinh viên.

18

Trịnh Thị Thoa (2020), *Phát huy vai trò của sinh viên trong việc xây dựng nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*, <http://ukh.edu.vn/phat-huy-vai-tro-cua-sinh-vien>, truy cập ngày 30/06/2022.

Ba là, tổ chức các cuộc hội thảo, giao lưu về văn hóa cho sinh viên. Đối với các trường đại học, cao đẳng hay trung cấp chuyên nghiệp trong cả nước cần tổ chức nhiều các cuộc hội thảo tìm hiểu về giữ gìn và phát huy truyền thống văn hóa dân tộc, về sự giao lưu và tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại. Các đơn vị chức năng tổ chức các cuộc thi, các chương trình giao lưu về văn hóa nghệ thuật cho sinh viên ở phạm vi trong nước và quốc tế. Qua đó giáo dục tinh thần yêu nước, truyền thống cách mạng của dân tộc, đồng thời qua sự giao lưu đó sinh viên có thể học hỏi lẫn nhau những bài học quý giá, cũng như những tri thức mới tốt đẹp, trở thành hành trang quý giá cho mỗi sinh viên nói riêng và của cả dân tộc nói chung trong quá trình hội nhập và phát triển.

Tại Đại học Bách Khoa TP.HCM, những năm gần đây, nhờ vào sự nỗ lực của phòng Quan hệ Đối ngoại, sinh viên Bách Khoa đã có cơ hội tiếp xúc với các học bổng, hội thảo và chương trình trao đổi với các trường đại học khác trên thế giới. Điển hình là vào đầu tháng 9, 15 sinh viên của trường xuất sắc được Quỹ Temasek của Chính phủ Singapore tài trợ học bổng tham gia chương trình trao đổi sinh viên hai tuần tại Singapore. Trong quá trình tham gia, sinh viên được học và giao lưu cùng với các bạn sinh viên đến từ các nước ASEAN về các chủ đề như văn hoá, lịch sử, kinh tế, kỹ thuật, kỹ năng mềm và tham quan thực tế tại Singapore do các trường Polytechnic Singapore tổ chức. Đây là hoạt động cần thiết và hữu ích cho sinh viên mà các cơ sở giáo dục, đào tạo trên cả nước nên quan tâm và đẩy mạnh để sinh viên có thể tiếp cận và phát triển khả năng nhìn nhận những vấn đề liên quan đến truyền thống, văn hóa của dân tộc một cách trưởng thành, sâu sắc.

Bốn là, phát huy tính tích cực và chủ động của sinh viên. Tích cực trong giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa trong quá trình hội nhập. Cần tiếp tục đẩy mạnh việc giáo dục tư tưởng, đạo đức, tác phong sống trong sinh viên và coi đây là nhiệm vụ quan trọng, cấp bách, cần thường xuyên thực hiện tốt. Đẩy mạnh tổ chức các cuộc thi tìm hiểu liên quan lịch sử hào hùng, truyền thống văn hóa của đất nước, của quê hương. Từ đó, giúp sinh nhận thấy trách nhiệm của công dân đối với dân tộc, với Tổ

quốc là phải tiếp thu những truyền thống quý báu của dân tộc, quảng bá vẻ đẹp về đất nước, con người Việt Nam với thế giới¹⁹.

Tích cực trong quá trình tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại. Không những giúp sinh viên hiểu được trách nhiệm giữ gìn và phát huy truyền thống dân tộc. Bên cạnh đó, giúp sinh viên có trách nhiệm xây dựng và phát triển đất nước trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, để đất nước Việt Nam sánh vai kịp với các cường quốc trên thế giới. Để có được điều đó, sinh viên cần trang bị cho mình những tri thức mới của thời đại, phải chủ động, tích cực trong quá trình giao lưu, hội nhập tiếp thu tinh hoa, văn hóa của thế giới.

Năm là, xây dựng tinh thần cảnh giác, tích cực đấu tranh chống lại âm mưu chống phá của các thế lực thù địch trên mặt trận tư tưởng và văn hóa. Góp phần miễn dịch cho toàn xã hội, đặc biệt là thanh niên, sinh viên trước âm mưu diễn biến hòa bình của các thế lực thù địch. Sự nghiệp xây dựng đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa đang là mục tiêu phá hoại của các thế lực thù địch. Thực hiện âm mưu này, chúng chủ trương tiến hành nhiều hoạt động nhằm làm tha hóa chúng ta, đặc biệt là thế hệ trẻ, trong đó có sinh viên. Chúng muốn biến thanh niên, sinh viên thành những kẻ ích kỷ, thực dụng, chạy theo những lợi ích vật chất tầm thường, phai nhạt dần lý tưởng cách mạng, quay lưng với truyền thống, mất gốc, lai căng, ... Vì vậy, bên cạnh việc phát triển kinh tế, chúng ta phải quan tâm đến công tác tư tưởng, văn hóa, tạo môi trường xã hội lành mạnh, trong đó việc xây dựng lối sống mới, con người mới cho các thế hệ sinh viên mang ý nghĩa đặc biệt quan trọng.

2.2.2. Giải pháp để khắc phục những khuyết điểm của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay

Quá trình hội nhập quốc tế đã có những tác động nhất định, làm thay đổi phương thức tư duy, lối sống của sinh viên theo hướng hiện đại và tích cực, chủ động hơn. Sinh viên nước ta biết thêm nhiều hơn về phong tục, tập quán, văn hóa và con người của các quốc gia trên thế giới. Dù vậy, có những hạn chế cần được nhìn nhận và điều

¹⁹ Trịnh Thị Thoa (2020), *Phát huy vai trò của sinh viên trong việc xây dựng nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*, <http://ukh.edu.vn/phat-huy-vai-tro-cua-sinh-vien>, truy cập ngày 30/06/2022.

chinh kịp thời, như: Một bộ phận sinh viên xa rời truyền thống, lịch sử, văn hóa của dân tộc. Không ít người có thái độ ứng xử, biểu hiện tình cảm thái quá trong các hoạt động giải trí, văn hóa, nghệ thuật; lãng quên, thờ ơ đối với dòng nhạc dân ca, dòng nhạc cách mạng, truyền thống. Bên cạnh đó, chúng ta thấy một hiện tượng đáng báo động của giới trẻ nói chung và sinh viên nói riêng trong việc hội nhập, tiếp thu văn hóa thế giới, du nhập những hoạt động văn hóa tiêu cực, không phù hợp thuần phong, mỹ tục của dân tộc. Không ít sinh viên đang ngày đêm cuốn vào các trò chơi điện tử, online mang nặng tính bạo lực, ảnh hưởng lớn đến sức khỏe, thời gian học tập. Có những người say mê với các ấn phẩm, văn hóa phẩm không lành mạnh, độc hại, dẫn đến những hành động suy đồi đạo đức, vi phạm pháp luật.

Lý do cho những hạn chế này là vì bản lĩnh, ý thức tìm hiểu của sinh viên còn hạn chế. Trong thực tế cuộc sống, một số hoạt động văn hóa, nghệ thuật không còn phù hợp với sở thích của tuổi trẻ, cho nên giới trẻ và sinh viên phải tìm đến với những loại hình nghệ thuật du nhập từ nước ngoài. Tuy nhiên, các loại hình này lại chưa được chọn lọc trước khi tràn lan trong xã hội. Công tác quản lý của các ban, ngành chức năng chưa thật sự có hiệu quả trong việc khắc phục thực trạng này²⁰.

Vì thế, để khắc phục những khuyết điểm này thì trước hết mỗi sinh viên phải tự mình phấn đấu, rèn luyện, tự trau dồi cho bản thân những kỹ năng cần thiết, không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, nỗ lực rèn luyện vì lợi ích chung của cộng đồng và vì chính sự phát triển của cá nhân. Quan trọng hơn, các bạn trẻ cần xây dựng bản lĩnh văn hóa, sẵn sàng đấu tranh với những hoạt động, sản phẩm văn hóa không lành mạnh. Bên cạnh đó, với trách nhiệm của mình, Hội Sinh viên Việt Nam cần tiếp tục đẩy mạnh việc giáo dục tư tưởng, đạo đức, tác phong sống trong sinh viên và coi đây là nhiệm vụ quan trọng, cấp bách, cần thường xuyên thực hiện tốt. Điển hình là cuộc vận động “Sinh viên 5 tốt” do Hội Sinh viên triển khai vẫn chưa tích cực, công tác truyền thông chưa sâu rộng, nhiều đơn vị lúng túng trong thực hiện các giải pháp tạo động lực cho “sinh viên 5 tốt”. Cần đẩy mạnh tổ chức các cuộc thi tìm hiểu liên quan lịch sử hào hùng, truyền thống văn hóa của đất nước, của quê

²⁰ Đan Anh và Thanh Thủy (2014), *Vai trò của sinh viên trong giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc*, <https://nhandan.vn/vai-tro-cua-sinh-vien-trong-giu-gin-va-phat-huy-ban-sac-van-hoa-dan-toc-post195345.html>, truy cập ngày 30/10/2022.

huong. Hơn nữa, phải chủ động, sáng tạo và linh hoạt trong tổ chức các hoạt động định hướng cho sinh viên tiếp thu những mặt tích cực, tiên tiến của văn hóa hiện đại; đồng thời khơi dậy tinh thần tự hào dân tộc, gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa của dân tộc. Kiên quyết đấu tranh đối với những biểu hiện vô cảm; khơi dậy tinh thần tương thân, tương ái trong tuổi trẻ.

Ngoài ra, các cơ quan chức năng cần chủ trì, phối hợp với các cơ quan báo chí và truyền thông liên quan triển khai thực hiện công tác tuyên truyền, phổ biến, nâng cao nhận thức cho người sử dụng về các quy định của pháp luật có liên quan nội dung thông tin trên mạng. Cần chú trọng xây dựng tốt công tác kỹ thuật, công nghệ, xây dựng cơ chế phối hợp giữa các đơn vị quản lý và doanh nghiệp; nghiên cứu, định hướng trong việc xây dựng bộ lọc và có cơ chế cập nhật khi có yêu cầu để các doanh nghiệp thực hiện; kịp thời ngăn chặn truy cập, chia sẻ, tạm ngừng hiển thị nội dung trên mạng internet khi phát hiện thông tin vi phạm.

Nhìn chung, nhờ vào quá trình hội nhập quốc tế và những chính sách tiến bộ, thế hệ sinh viên ngày nay đã được tạo môi trường lí tưởng để phát triển bản thân và tiếp thu những tư duy, văn hóa, lối sống của các quốc gia trên thế giới. Đây là một xu thế tất yếu và là cơ hội tốt để nước ta có thể phát triển và có những bước nhảy vọt trong lĩnh vực văn hóa, xã hội, khoa học - công nghệ, giáo dục - đào tạo cùng các lĩnh vực khác. Tuy vậy, trong quá trình này, một số bộ phận học sinh, sinh viên du nhập những hoạt động văn hóa tiêu cực, không phù hợp thuần phong, mỹ tục của dân tộc, điều đó gây nên những hệ lụy tiêu cực đối với xã hội và làm phai mờ truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc. Do đó, các ban, ngành chức năng cần nhìn nhận rõ và có những giải pháp kịp thời để ngăn chặn những hoạt động, sản phẩm văn hóa không lành mạnh trước khi tràn lan trong xã hội. Ngoài ra, giáo dục tư tưởng, đạo đức và tổ chức các cuộc hội thảo, giao lưu về văn hóa cho sinh viên cũng là những giải pháp hiệu quả để phát huy tinh thần, vai trò của sinh viên trong xây dựng nền văn hóa mới tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc ở Việt Nam hiện nay. Cuối cùng, bản thân mỗi sinh viên phải tự mình phấn đấu, rèn luyện, tự trau dồi cho bản thân những kỹ năng cần thiết, không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, nỗ lực rèn luyện vì lợi ích chung của cộng đồng và vì chính sự phát triển của cá nhân.

III. KẾT LUẬN

Qua bài tiểu luận, ta có thể thấy rằng chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhận thức rõ định nghĩa, vai trò của văn hóa và xác định văn hóa là đời sống tinh thần của xã hội, mục tiêu, động lực của sự nghiệp cách mạng, tồn tại và phát triển trong mối liên hệ biện chứng với các yếu tố kinh tế và chính trị, trong đó văn hóa ở vào vị trí trung tâm, có vai trò điều tiết xã hội. Những tư tưởng, quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về văn hóa đã trở thành kim chỉ nam cho Đảng, Nhà nước và nhân dân ta xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, định hướng phát triển đất nước. Vì vậy, cùng với việc làm tốt công tác xây dựng Đảng, phát triển kinh tế, củng cố quốc phòng, an ninh thì thực hiện hiệu quả định hướng phát triển văn hóa của Đảng có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong tiến trình phát triển chung của đất nước.

Trong quá trình xây dựng và phát triển nền văn hóa mới giữa thời đại hội nhập và toàn cầu hóa hiện nay, thanh niên và sinh viên là những thành phần không thể thiếu và có vị trí quan trọng hàng đầu. Điều này đã được Đảng ta nhấn mạnh tại Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25-7-2008 BCHTW về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ mới: *“Thanh niên là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hóa hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng CNXH. Thanh niên được đặt ở vị trí trung tâm trong chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người. Chăm lo phát triển thanh niên vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo đảm cho sự ổn định và phát triển bền vững của đất nước”*²¹. Để phát huy được vai trò trên thì thanh niên nói chung và sinh viên nói riêng cần tiếp thu những mặt tích cực, tiên tiến của văn hóa hiện đại, đồng thời phát huy tinh thần yêu nước niềm tự hào dân tộc, gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa của dân tộc. Kiên quyết đấu tranh đối với những biểu hiện vô cảm, hoặc những âm mưu chống phá của các thế lực thù địch.

²¹ Trịnh Thị Thoa (2020), *Phát huy vai trò của sinh viên trong việc xây dựng nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*, <http://ukh.edu.vn/phat-huy-vai-tro-cua-sinh-vien>, truy cập ngày 30/06/2022.

IV. TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đan Anh và Thanh Thủy (2014), *Vai trò của sinh viên trong giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc*, <https://nhandan.vn/vai-tro-cua-sinh-vien-trong-giu-gin-va-phat-huy-ban-sac-van-hoa-dan-toc-post195345.html>, truy cập ngày 30/10/2022.
2. Nguyễn Hải Sinh (2016), *Xây dựng lối sống văn hóa cho sinh viên trong bối cảnh hiện nay*, <http://www.vanhoanghethuat.vn/xay-dung-loi-song-van-hoa-cho-sinh-vien-trong-boi-can-hien-nay.htm>, truy cập ngày 30/6/2022.
3. Nguyễn Thế Kỷ (2021), *Nhận thức lý luận của Đảng về văn hóa với cách mạng, với đổi mới và phát triển qua các chặng đường lịch sử cách mạng Việt Nam*, https://www.tapchiconsan.org.vn/web/guest/media-story/-/asset_publisher/V8hnp4dK31Gf/content/nhan-thuc-ly-luan-cua-dang-ve-van-hoa-voi-cach-mang-voi-doi-moi-va-phat-trien-qua-cac-chang-duong-lich-su-cach-mang-viet-nam, truy cập ngày 30/9/2022.
4. Nguyễn Thế Kỷ (2021), *Truyền thống văn hóa dân tộc, quan điểm của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh về văn hóa*, <https://bvhttdl.gov.vn/truyen-thong-van-hoa-dan-toc-quan-diem-cua-dang-va-chu-tich-ho-chi-minh-ve-van-hoa-20211103151435207.htm>, truy cập ngày 1/10/2022.
5. Nguyễn Hải Sinh (2016), *Xây dựng lối sống văn hóa cho sinh viên trong bối cảnh hiện nay*, <http://www.vanhoanghethuat.vn/xay-dung-loi-song-van-hoa-cho-sinh-vien-trong-boi-can-hien-nay.htm>, truy cập ngày 30/6/2022.
6. Hoàng Hà (2012), *Sự thật về vụ sinh viên Nguyễn Phương Uyên*, <https://baotintuc.vn/phan-hoi-phan-bien/su-that-ve-vu-sinh-vien-nguyen-phuong-uyen-20121108000931537.htm>, truy cập ngày 1/10/2022.
7. Th.S Trịnh Thị Thoa (2020), *Phát huy vai trò của sinh viên trong việc xây dựng nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*, <http://ukh.edu.vn/phat-huy-vai-tro-cua-sinh-vien>, truy cập ngày 30/06/2022.
8. Trang thông tin điện tử Xã Thạch Long huyện Thạch Thành - Thanh Hóa (2019). *Tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa và xây dựng con người mới*, <http://thachlong.thachthanh.thanhhoa.gov.vn/web/tam-guong-dao-duc-hcm/tu-tuong-ho-chi-minh-ve-van-hoa-va-xay-dung-con-nguoi-moi.html#:~:text=H%E1%BB%93%20Ch%C3%AD%20Minh%20cho%20r%E1%BA%B1ng%2C%20v%C4%83n%20ho%C3%A1%20c%C3%B3%20t%C3%A1c%20d%E1%BB%A5ng,tinh%20th%E1%BA%A7n%20c%E1%BB%A7a%20nh%C3%A2n%20d%C3%A2n>, truy cập ngày 2/10/2022.
9. Huy Ngọc (2007), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa và vấn đề xây dựng văn hóa, văn minh công sở trong thanh niên hiện nay*, <https://phutho.gov.vn/vi/tu-tuong-ho-chi-minh-ve-van-hoa-va-van-de-xay-dung-van-hoa-van-minh-cong-so-trong-thanh-nien-hien>, truy cập ngày 2/10/2022.
10. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng: *Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2016, t. 3, tr. 321.
11. Kỳ Quang (2018), *Trò chơi nguy hiểm “Cá voi xanh” đã vào Việt Nam?*, <https://laodong.vn/xa-hoi/tro-choi-nguy-hiem-ca-voi-xanh-da-vao-viet-nam-605661.ldo>, truy cập ngày 1/10/2022.

12. Bùi Hoàng Tùng (2021), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác bồi dưỡng thanh niên*, <http://dukqctw.dcs.vn/tu-tuong-ho-chi-minh-ve-cong-tac-boi-duong-thanh-nien-duk14196.aspx>, truy cập ngày 1/10/2022.
13. Vũ Thị Kim Yên (2021), *Tư tưởng Hồ Chí Minh: Chỉ dẫn để xây dựng và phát triển nền văn hóa mới*, <https://baochinhphu.vn/tu-tuong-ho-chi-minh-chi-dan-de-xay-dung-va-phat-trien-nen-van-hoa-moi-102304081.htm>, truy cập ngày 1/10/2022.
14. Quân đội nhân dân (2018), “*Văn hóa nghệ thuật cũng là một mặt trận. Anh chị em là chiến sĩ trên mặt trận ấy*”, <https://www.qdnd.vn/ho-so-su-kien/loi-bac-day-nam-xua/van-hoa-nghe-thuat-cung-la-mot-mat-tran-anh-chi-em-la-chien-si-tren-mat-tran-ay-528181>, truy cập ngày 1/10/2022.
15. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng: *Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2016, tập 3, tr. 321, truy cập ngày 30/9/2022.
16. Cục thông tin điện tử Đảng bộ tỉnh Nghệ An (2021), *Chủ tịch Hồ Chí Minh với văn hóa, văn nghệ*, <https://nghean.dcs.vn/vi-vn/tin/chu-tich-ho-chi-minh-voi-van-hoa--van-nghe/73410-894751-878844>, truy cập ngày 1/10/2022.